Članak prvog zamjenika visokog predstavnika, Donalda Haysa: “Stečaj nije tabu tema”

Ove sedmice je zakazana sjednica Parlamenta Federacije da bi se diskutirale izmjene i dopune Zakona o stečaju. Ove izmjene i dopune, koje je usvojila Vlada Federacije, će učiniti da postojeći Zakon o stečaju djeluje na način na koji bi on i trebao da djeluje, a to znači da preduzećima koja su zapala u teškoće pruži izlaz iz njihovih problema, i to izlaz koji ne znači potpuno zatvaranje preduzeća i otpuštanje svih zaposlenih osoba.

Bilo je mnogo zabune po ovom pitanju. Mnogi ljudi samu riječ “stečaj” smatraju tabuom. Ona asocira na katastrofu.

Realnost je da stečaj može značiti restrukturiranje, spašavanje radnih mjesta, a restrukturiranje može dugoročno značiti više radnih mjesta.

Baš kao što svaki uspjeh zahtijeva odricanja tako i obnova privrede zahtijeva restrukturiranje preduzeća.

Zašto se moraju restrukturirati preduzeća? Jer samo konkurentna preduzeća organizirana na savremen način mogu ostvarivati dobit i garantirati zaposlenje svojim radnicima.

Izmjene i dopune Zakona o stečaju koje će se ove sedmice diskutirati u Parlamentu Federacije pomoći će restrukturiranje bh. preduzeća, a dugoročno će to značiti više a ne manje radnih mjesta.

Evo kako će se to ostvariti.

Zakon o stečaju, koji je prvobitno usvojio Parlament Federacije, se zasniva na suštinski pogrešnom principu: da stečaj prvenstveno treba zaštiti interese zaposlenika, prava radnika te osigurati kontinuiranost zaposlenja.

Pozdravljam ovu namjeru; problem, međutim, je da je ovo bilo potpuno kontraproduktivno. Ono što je jasno, a i iskustvo svih drugih zemalja u tranziciji na to ukazuje, je da ne štitite 'prava radnika' time što održavate u životu zastarjela preduzeća sa prevelikim brojem radnika od kojih većina nema dovoljno posla.

Postoje dva moguća ishoda ovakvog pristupa. Država pokušava vašim novcem održavati u radu fabrike; ali kada nestane taj novac (a to će se dogoditi) fabrike se zatvaraju. Ili se fabrike jednostavno odmah zatvaraju. Bilo koji način da se primijeni radnici su ti koji gube.

Ali ukoliko dozvolite preduzeću da proglasi stečaj i podmiri dio svojih preostalih zajmova i obaveza (taj sporazum obuhvata i neisplaćene plaće radnika, ali sa isplatom ograničenog broja mjeseci), dozvoljavate preduzeću da preživi kao perspektivno preduzeće. Ono se potom može restrukturirati – otpustiti neke radnike, ojačati svoje održive dijelove, pokrenuti nove proizvode i naći nova tržišta – te otplatiti preostale obaveze kada ponovo počne sticati dobit. Kada se oporavi može početi zapošljavati nove radnike.

Gubitak radnih mjesta na kratkoročnom planu; stvaranje novih radnih mjesta na dugoročnom planu.

Šta je bolje – preduzeće koje provodi neophodne promjene i prilagođava se, uključujući i privremeno smanjenje, a u cilju potpunog oporavka i širenja; ili preduzeće koje jednostavno prestane da postoji?

Ne morate biti genije da bi shvatili da je prva varijanta bolja od druge, a prva varijanta je upravo ono što izmjene i dopune Zakona o stečaju nude bosanskohercegovačkim preduzećima

i njihovim radnicima.

Izrada ovih amandmana bila je proces u kojem su učestvovali svi relevantni akteri – baš kao što i treba biti. Sindikati su sarađivali sa vladom i njihovi zahtjevi su uzeti u obzir. Temeljna pretpostavka je potpuno identična za sindikate kao i za sve ostale dijelove društva – moramo ići dalje u procesu tranzicije, čak i kada su reforme bolne, jer tek kada krenemo naprijed moći ćemo osjetiti sve prednosti ovog procesa, kroz restrukturirana preduzeća, privredu koja se oporavlja i, dugoročno gledano, više novih radnih mjesta.

Izmjene i dopune Zakona o stečaju ključni su element za privlačenje više stranih ulaganja u BiH. Ta ulaganja su nam istinski neophodna, da bi modernizovali pogone i proizvode, da bi unaprijedili marketing i obuku, istraživanje i razvoj. Bosna i Hercegovina se za ova sredstva natječe sa drugim zemljama iz regiona. Ali tek sada se BiH počinje natjecati efikasno, a usvajanje izmjena i dopuna ovog Zakona će dati ključni doprinos naporima da BiH zauzme sigurno mjesto u prvim redovima na međunarodnom investicijskom tržištu.

Ovaj Zakon ima smisla za investitore; ima smisla za vladu i za preduzeća u cjelini. Ali što je najvažnije, ima smisla za radnike ove zemlje. Najsnažnije apelujem na članove Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da naredne sedmice podrže usvajanje ovih izmjena i dopuna – ukoliko to učine, glasat će za budućnost u kojoj će konkuretna preduzeća sve većem broju građana BiH moći ponuditi mogućnost da svojim radom zarade solidnu platu.